

KERK IN MOKUM

BLAD VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | FEBRUARI 2020

Hart&ziel

**Tieners
en tiener-
werkers**

8

'Westerkerk alle dagen deuren open'

Herman Koetsveld nieuwe dominee Westerkerk

Herman Koetsveld is de nieuwe voorganger van de Westerkerk: 'Ik ben hier elke dag te vinden.'

foto: Marloes van Doorn

Herman Koetsveld (60), de nieuwe predikant van de Westerkerk, loopt met een wit boordje door de Wester. Dat is nog een beetje onwennig. Maar hij heeft er heel bewust voor gekozen. Zo is zijn functie goed zichtbaar, ook voor de buitenlandse bezoekers van de kerk.

Hanna van Dorssen

'Het is fijn om vanuit de kerk te werken. Ik ben hier elke dag te vinden om zichtbaar te zijn, zodat mensen mij kunnen aanspreken. Of het nu doorgewinterde kerkgangers zijn of zoekende zielen. Een paar dagen geleden liep ik rond en

het licht brak op zo'n prachtige manier door de ramen. Daar is door de architect over nagedacht dacht ik, dat kan niet anders. Wat een voorrecht om in zo'n gebouw dominee te mogen zijn.'

'De kerk is voor mij een huis van God. De kunst is om elke bezoeker, of het nu stamgasten of langswaaiers zijn, daar iets van te laten ervaren. Dat kan op al-

lerlei manieren. Van gebedsmomenten tot een spontane ontmoeting bij een bakje koffie. Het is zo mooi dat de Westerkerk alle dagen de deuren open heeft.

Kerk voor de stad

'Een kerk in het hart van de stad hoort natuurlijk ook een diaconale kerk te zijn. Als "kerk voor de stad" is het belangrijk dat er een band is met organisaties die op dit terrein zulk goed werk doen, zoals De Regenboog voor (ex) verslaafden en het Leger des Heils. Ik heb ze daarom laten uitnodigen bij mijn bevestiging, net zoals het COC. Wij zijn als Wester een kerk middenin de stad, die haar deuren wijd open moet zetten

voor die stad en voor alle vragen die daar leven. Ik zoek graag naar bondgenootschappen.

Het licht brak op een prachtige manier door de ramen

Ook met de andere kerken van de Protestantse Kerk Amsterdam en natuurlijk

vooral die in het centrum, de Keizersgrachtkerk, de Oude Kerk en de Noorderkerk. We kunnen samenwerken en tegelijk verschillende dingen aanbieden. Niet alleen voor de mensen die lid zijn van onze kerken, maar voor iedereen. Ik hoop dat de Wester een plek zal zijn en blijven waar je God, elkaar, jezelf en ook de stad ontmoet.'

Onwrikbare waarheden

Herman Koetsveld groeide op als domineesoon en ging uiteindelijk theologie studeren in Kampen. Daar ging wel het nodige aan vooraf.

Lees verder op pagina 2

Zegen voor transgenders in De Binnenwaai

In de tiengroep gedeeld dat 'zij' bezig was een 'hij' te worden

Janneke Donkerlo

De Binnenwaai op IJburg, een van de wijkkerken van de Protestantse Kerk Amsterdam, wil een kerk zijn waar iedereen zich thuis kan voelen. Dus ook transgenders. Voorganger Alexander Noordijk gaat zelfs zo ver dat hij tijdens een dienst de nieuwe naam en identiteit van een transgender wil bevestigen met een zegen. Daarbij gaat hij niet over een nacht ijs.

Alexander Noordijk (45) weet wat het is om ergens niet welkom te zijn. Toen hij als twintiger in Ede uit de kast kwam, kon hij meteen vertrekken, zowel uit huis als uit de kerk. Maar tijdens veranderingen. Via een lange omweg ging hij alsnog theologie studeren. Samen met zijn echtgenoot woont hij nu op IJburg in een nieuwbouwwijk met koopwoningen en woningwetwoningen, een actieve moskee, een kleine nonnengemeenschap, enkele joden en een groeiende pinkstergemeente. Noordijk is er voor iedereen, ook voor ondertekenaars van de Nashville-verklaring. Op zondag komen zelfs enkele lhbt'ers uit andere delen van Amsterdam naar De Binnenwaai vanwege de open en veilige sfeer.

Transitie van zij naar hij

Noordijk keek daarom niet vreemd op toen hij twee maanden geleden werd benaderd door een transgender van 16 jaar die zich voor de tweede keer wilde laten dopen en hiermee zijn nieuwe naam en identiteit officieel wilde maken. Noordijk: 'Zij speelde vaak voetbal op het pleintje en ik had altijd al de indruk dat hij meer jongen dan meisje was. Tijdens haar transitie had ze in de tiengroep al gedeeld dat 'zij' bezig was om een 'hij'

Alexander Noordijk, voorganger in De Binnenwaai, spreekt transgender-zegen uit.

te worden en dat was goed gevallen. Nu het eindelijk zover is, wil hij ook graag een kerkelijke zegening. Ik zag geen bezwaar, maar wist alleen nog niet hoe ik dat zou aanpakken.'

Genderdysforie

Binnen de bevindelijke, meer orthodoxe kerken in Nederland, waar men ternauwernood bekomen is van het homohuwelijk, heerst nog vaak onbegrip over genderdysforie. Mensen

die zich laten ombouwen, zouden voor God spelen. Maar zo zien transpersonen en hun behandelaars dat niet. Genderdysforie moet niet worden verward met seksuele geaardheid of travestie. Noordijk bijvoorbeeld voelt zich als homoseksueel prima als man. Maar transgenders voelen zich niet thuis in het lichaam waarmee ze geboren zijn. Genderdysforie moet ook niet worden verward met de gender-rol van mannen en vrouwen die cultureel

bepaald is en aan verandering onderhevig. Het staat los van behoefte aan maakbaarheid, de ijdele wens om er mooier, strakker of jonger uit te zien. Bij genderdysforie gaat het er om hoe je je ten diepste van binnen voelt: man of vrouw. Hoe dat komt en om hoeveel mensen het gaat, is niet bekend.

Nieuwe woorden

Hoewel Noordijk de vraag van de jonge transgender toejuicht, worstelde hij

met de woorden die hij hiervoor zou gebruiken. 'Bovendien was de transgender in kwestie in het verleden al eens gedoopt en twee keer dopen kan niet. Toen ik vorig jaar op het seminarie in Doorn hierover sprak, kwam Theo Hetteema naar me toe en zei: "Ik hoorde dat je op zoek bent naar nieuwe woorden".'

Hoe wil jij je genoemd weten bij de Heer van alle levenden?

Hetteema is dominee in Den Haag en voorzitter van de werkgroep die in 2019 een speciale genderliturgie ontwikkelde. Deze is inmiddels toegevoegd aan het Dienstboek van de Protestantse Kerk. Door zijn gesprekken met Hetteema kreeg Noordijk meer grip op de materie. Tussen preek en voorbeden zal de voorganger binnenkort de identiteit van de transpersoon - die nu nog anoniem wil blijven - zegenen. 'Net als bij de doop of een huwelijksplechtigheid voer ik gesprekken met de betrokkene voor de persoonlijke noot. Deze tekst zal ik laten aansluiten op de vraag: "Je bent het proces aangegaan om te leven met een ander geslacht, een andere identiteit. Hierin heb je een nieuwe naam gekozen. Hoe wil jij je genoemd weten bij de Heer van alle levenden, bij de gemeenschap van Jezus Christus en bij de mensen?"'

Noordijk is er trots op dat hij de eerste transgender-zegen mag uitspreken. 'De Binnenwaai is een levende gemeente en bij uitstek de plek voor vernieuwende liturgie.'

debinnenwaai.nl

Herman Koetsveld nieuwe dominee Westerkerk

Vervolg van pagina 1

Na de mavo en havo ging hij naar de Reformatorische Bijbelschool in Zeist (nu Bijbelschool de Wittenberg). De Bijbel was in die tijd voor hem een boek vol onwrikbare waarheden waar je alleen met de orthodox-gereformeerde bril de juiste kijk op kon hebben. Daar ontstonden langzaam scheurtjes in. Waarom in de lessen ethiek bij het onderwerp homoseksualiteit alleen iemand uitnodigen die vond dat dit was te genezen? Waarom niet iemand uitnodigen met een andere invalshoek? Het borrelde en rommelde bij hem en het veilige kaartenhuis stortte stukje bij stukje in.

Hij maakte de school af, maar besloot dat hij er meer van wilde weten. Eerst nog het vwo halen via de LOI en toen naar de Theologische Universiteit in Kampen. Daar stak juist in die tijd een andere wind op. Mensen als Okke Jager en Cees den Heijer brachten vernieu-

wing. Er werden spannende nieuwe verbindingen gelegd tussen geloof en samenleving. Hoe te antwoorden op de ontwikkelingen van de tijd? Hoe spelen cultuur en geloof op elkaar in? Den Heijer leerde dat je het Nieuwe Testament alleen kan begrijpen en uitleggen via het Oude Testament.

Inspirerend verhaal, muziek en deuren open naar de stad

Van afstandelijk naar persoonlijk

'Toch nam mijn onrust alleen maar toe. Want waar was ik? Niemand vroeg naar

mijn geloof. Het werd niet persoonlijk, alles bleef zo afstandelijk. Je kreeg natuurlijk veel 'gereedschap' tijdens de studie, tools om het vak te beoefenen, maar daar bleef het bij. Ik heb me eigenlijk geen seconde goed gevoeld op de opleiding. Ik studeerde af en werd huisman. Deed leuke muziekprojecten met jongeren en verschillende al dan niet theologische klussen.

Intussen groeide de onrust. Tot de dag waarop ik de theoloog Drewermann ontdekte. Zijn zinnetje: 'Geloof en theologie zijn verworden tot ervaringsloos spreken over vreemde ervaringen' bleek een en al herkenning! Van hem leerde ik dat je zelf in het verhaal voor komt. Dat al die Bijbelverhalen bij onszelf iets willen aanraken, diepe menselijke ervaringen en ze het daarom verdienen doorverteld te worden. Met de historisch kritische methoden om Bijbelteksten uit te leggen, geleerd op

de opleiding, kon ik uiteindelijk nooit uit de voeten. Dan kijk je puur wetenschappelijk naar de verhalen, maar door Drewermann werd de Bijbel voor mij een levensboek. Een boek dat gaat over alles wat mensen in hun leven kunnen meemaken. Een pakkend boek. Een boek dat jou pakt. Een boek dat je raakt. Vol geest en waarheid dus! Ik had nog jaren nodig om met behulp van deze inzichten verder te groeien en weer echt vertrouwen te krijgen in de theologie. Uiteindelijk kon de stap gemaakt worden om dominee te worden.'

Het wonder van de vrijdag

'Ik verheug me er nu elke keer op iets met een Bijbelverhaal te gaan doen. Ik mag het weer gaan vertellen, denk ik dan. Wat een voorrecht. Als ik op vrijdag aan mijn preek werk vertrouw ik erop dat het verhaal al bestaat, dat ik het alleen maar tevoorschijn hoef te halen. De eerste alinea is altijd lastig,

maar gaandeweg stromen de woorden en verschijnt het verhaal dat verteld mag gaan worden. Ik weet ook, als ik geraakt word dan klopt het. Ik noem het ook wel het wonder van de vrijdag. De ene keer kies ik een vrij klassieke vorm. Eerst iets over de geschiedenis van het verhaal dat aan de orde is, dan de theologische lijnen en tot slot de persoonlijke spiritualiteit. Maar ik houd ook van andere vormen, het mag verschillen van zondag op zondag. Bijvoorbeeld de vorm van een monoloog, de interviewvorm of een dienst met vooral muziek.'

'Een inspirerend verhaal' in wat voor vorm dan ook, veel muziek en de deuren open naar de stad, dat is de verrukkelijke traditie en de kracht van de Wester. Dat is de essentie. Dat is het kloppende hart!'

westerkerk.nl

Kennismaken met Martijn & Martijn

Twee Amsterdamse predikanten beantwoorden vragen van kinderen

Iris Stekelenburg-van Halem

De predikanten Martijn van Laar en Martijn van Leerdam hebben sinds dit jaar een gezamenlijke rubriek in *Kerk in Mokum*: Martijn & Martijn. Daarin beantwoorden zij samen een vraag van een kind. Tijd om nader kennis met hen te maken.

Martijn van Leerdam (35) is sinds 2017 predikant van De Opgang (Osdorp) en de Sloterkerk (Sloten) in Nieuw-West. Martijn van Laar (45) is sinds 2018 predikant van de Elthetokerk in de Indische Buurt in Oost. De redactie van *Kerk in Mokum* heeft hen benaderd met de vraag een kinderrubriek te verzorgen. Ze waren direct enthousiast en vinden het belangrijk dat er ook iets voor kinderen in de krant staat. In het eerste nummer van dit jaar verscheen de rubriek met stripje voor het eerst. Lois (10) stelde de vraag: Wat is het mooiste dat u hebt meegeemaakt met God? De predikanten beantwoorden de vraag, leggen hun antwoorden aan elkaar voor en reageren daar op.

Geloofsopvoeding is een uitdaging

Martijn van Leerdam (l) en Martijn van Laar verzorgen samen in *Kerk in Mokum* de kinderrubriek Martijn & Martijn.

Waar ben je opgegroeid?

Martijn van Leerdam: 'Ik groeide op in Schipluiden, een boerendorpje vlakbij Delft en ging daar naar de gereformeerde kerk. Ik zat altijd naast mijn opa, dat was een fijne plek. Ik hield van de verhalen uit de Bijbel en we zongen veel liedjes. Die vond ik niet allemaal even leuk. Thuis werd er weinig over geloof gepraat. Maar mijn ouders deden wel van alles in de kerk. Er heerste een mentaliteit van handen uit de mouwen. Niet praten, maar poetsen. Ik voelde me enigszins ongemakkelijk in Schipluiden. Ik had als kind dan ook wel aan God willen vragen waarom ik daar geboren ben... en of Hij wel eens boos is.'

Martijn van Laar: 'Ik ben geboren in Noordeloos, daar was mijn vader predikant. Van mijn 8e tot mijn 13e heb ik met mijn ouders en vier jongere broers in Chili gewoond. Ik heb goede herinneringen aan die tijd en ben daar echt van de kerk gaan houden. Ik zie de kerk als een wereldwijde familie, dat besef is daar ontstaan. Mijn ouders leerden me dat je niet bang hoeft te zijn voor moeilijke vragen over God en geloven, God kan wel tegen een stootje. Na Chili heb ik in Vlaardingingen gewoond.' Martijn van Leerdam: 'Dan hebben we vast allebei op de Vlaardingervaart geschaatst. Als je van Schipluiden naar Vlaardingingen schaatste, kocht je daar een zak met koekjes. Als die helemaal heel in Schipluiden aankwamen, bleek daaruit dat je niet gevallen was!'

Waar woon en werk je nu?

Martijn van Leerdam: 'Sinds 2,5 jaar woon ik met mijn vrouw en dochter Suzanna (7) in Amsterdam. Ik wilde graag naar deze stad en vroeg of ik er kon komen werken in de kerk. Met een beetje geluk werd ik uitgekozen. Mijn wijkkerken richten zich op samen zijn, leren en zingen over God en het leven. Ik vind het meest belangrijk dat er aandacht is voor mensen die kwetsbaar zijn. Ik krijg inspiratie van mensen die iets van het leven maken. Op zondag zijn er zo'n drie kinderen in de kerk, soms wat meer. We beginnen met elkaar in de kerk en dan gaan ze naar hun eigen ruimte. Ik vind het belangrijk dat kinderen nieuwsgierig zijn, vragen stellen. Ik probeer geen pasklare antwoorden te geven, maar hen te helpen na te denken over het antwoord.' Lachend: 'Mijn dochter wordt daar wel eens moe van. Daarnaast is tiengroep *West side*

teens actief in Nieuw West. Hierbij is ook de Regenbooggemeente betrokken. Zij hebben bijvoorbeeld een keer het brood voor het avondmaal gebakken. Toen de kerkgangers de kerk binnen kwamen, rook het naar versgebakken brood. Ze hadden ook heerlijke brownies en cupcakes gemaakt bij de koffie na de dienst. Het was voor hen een leuke activiteit en de gemeenteleden stelden het bijzonder op prijs. Met mensen tussen de 20 en 30 jaar, onder wie studenten en vluchtelingen, heb ik soms 1 op 1 pastoraal contact. Bijvoorbeeld over eenzaamheid, burn-out of keuzestress of ze willen meer leren over het christelijk geloof. Er is een gespreksgroep Nu20 die eens in de zes weken samen eet en praat. Af en toe schuif ik daar aan.'

God kan wel tegen een stootje

Martijn van Laar: 'De Elthetokerk is een kerk met veelkleurige vogels, onder wie zeker paradijsvogels. Heel veel verschillende mensen hebben er een plek, een thuis gevonden. De meesten zijn tussen de 30 en 40 en er zijn veel kinderen, elke zondag zo'n twintig. Zij gaan naar de crèche, de kinderkerk of blijven in de kerk. Eens per maand is er tienerkerk, daar komen ongeveer vijf jongeren. Er is ook een gespreksgroep voor 20'ers. Aan de kerk is een woongemeenschap met 14 huishoudens verbonden. Mijn vrouw, Luuk (15), Stijn (13), Pepijn (10) en ik wonen op IJburg. Ik weet niet of mijn kinderen een vraag voor de rubriek Martijn & Martijn hebben. Ik zal ze het eens vragen. Het stripfiguur van mij dat erbij staat, vinden ze grappig. Toen de jongste vier jaar oud was, vroeg hij wel aan mij: "Hoe kan het scheppingsverhaal opgeschreven zijn. Er was toch niemand bij?"

'Geloofsopvoeding is een uitdaging. Kinderen groeien in een hele andere omgeving op dan vroeger. Ze bezoeken vaak geen christelijke scholen

meer, waar ze de Bijbelverhalen horen. Daar ligt een mooie taak voor ouders en de kerk. Ik vind het meest belangrijk dat iedereen in onze kerk zich thuis voelt. Juist ook met zijn of haar verdriet en problemen. De Elthetokerk wil kerk zijn voor en met de buurt. We hebben doordeweeks veel activiteiten en aanloop. Ook het diaconaal centrum Oost van de Elthetokerk, De Binnenwaai en Muiderkerk is hier gevestigd. Buiten hangt een minibibliotheek en een bus waarin voorbijgangers gebedsintenties kunnen doen die zondag meegenomen worden in het gebed. Er zitten altijd wel "gebeden van de straat" in.'

Wat zou jij aan God willen vragen?

Martijn van Leerdam: 'Wat gebeurt er als wij doodgaan? En bestaat U echt of spelen we alleen maar poppenkast? Ik had dat gevoel vroeger al wel. Ik denk dat het niet erg is om je dit af te vragen. Martijn van Laar herkent die vraag, al heeft hij wel een basisvertrouwen. 'Ik ben niet bang om aan de boom van het geloof te schudden.' Hij zou vragen: 'Wilt U meer mensen geven die zegenen? Het doet een mens goed om gezegend te worden.'

Heb je een vraag aan Martijn & Martijn? Mail naar: jong@protestantsamsterdam.nl

MARTIJN & MARTIJN

In Martijn&Martijn beantwoorden twee dominees jouw vraag

Vanuit welke inspiratie is kerk present?

Hoe dringt stadse cultuur kerkmuren binnen en hoe dringt de kerk door in de stad?

Rikko Voorberg

Een nieuw geluid in stad, kerk en kunst

Met de PopUpKerk wilde ik een nieuw geluid laten horen in de stad. In de kerk én in de kunst. Marginaal hoor, zo groots was het allemaal niet. Maar de verbazing was er niet minder om, niet in het minst bij onszelf. Kunstenaars waren getriggerd door de dwarsheid van de installaties in bijvoorbeeld de *Nuit Blanche*.

Heilige huisjes

Gelovigen bleken nog veel beter met heilige huisjes te kunnen spelen dan de reguliere kunstenaars. Wij vonden dat niet zo gek, spelen met heilige huisjes is een kerntaak van de kerk. Kijk maar hoe profeten de gevestigde orde tegen de haren instrijken, steeds opnieuw.

Tegenwoordig werken we samen met gevestigde kerken en onderzoeken hoe zij tot de verbeelding kunnen spreken letterlijk en figuurlijk - middenin het publieke domein, volgens de regels van de kunst én met de ziel van de Godzoeker. Samen komen we er wel. Moge de kerk ruim plek bieden aan de rommeligen, de buitenbeentjes, zij die anders denken en doen. Want dat zijn we allemaal, diep vanbinnen. Rommelig, buitenbeentjes en anders. Altijd anders. Weinigen kunnen het beter zeggen dan de Australische *spoken words* dichter Joel McKerrrow. In mijn vertaling.

Welkom thuis

Welkom thuis.

Aan de makers.

Aan hen die schoonheid najagen.

Aan degenen die niet anders kunnen.

Aan de nieuwsgierigen, de weetgieriger.

Aan de kunstenaar.

Aan degenen die verhalen zoeken, met de pen klaar aan de randen van papier.

Aan de rommeligen.

Aan hen die naar verjaardagen gaan met de verfvlekken nog in hun krullen.

Aan de hoopvollen. De vastbeslotenen.

Aan de enkelingen die door lenzen turen om momenten te vangen. Glimpen van wat zou kunnen zijn. Aan de zeemeewuwnaaiers die stelen wat anderen achterlieten om de overblijfselen van menselijkheid weer samen te brengen.

Aan de kunstenaar. Aan de schrijver die om 3 uur 's nachts die letters op papier bekrabbelt, elke nacht, 10.000 uur, elke nacht. Aan de zanger met de zere keel, de bebloede vinger van de gitarist, de pianoetsen afgesleten tot op het ivoren bot. Aan hen die versleten zijn tot op het ivoren bot, aan de kunstenaar zeggen we: welkom thuis. Aan de kunstenaar en aan hen die zijn vergeten dat zij er één zijn. Welkom thuis.

Aan het kind dat de schilderkwast heeft weggelegd, de balletschoenen liet verstoffen in de hoekjes van kasten, aan de striptekenaar die krabbelt in de marges van wiskundeboeken, aan de herinnering van krijtjes en tekeningen opgeplakt aan koelkasten, aan de kind-acteurs, optredend in woonkamers, achtertuinen, voorkamertheaters. Aan de studenten wiens leraren hun eigen fouten bij jou neerlegden, aan de bezwaarde schouders en de kort gewiekte vleugels, aan hen die het maar nooit meer weer hebben geprobeerd.

Aan de kunstenaar en aan hen die zijn vergeten dat ze het zijn - welkom thuis.

Aan hen die nooit ergens hebben thuisgehört, de zwarte schapen en vreemde vogels in rechttoerechtaan gezinnen. Aan de onbegrepenen, de gekleurde kwasten in een zwart-witte wereld, aan de eenzamen. Aan hen die zien wat er onder het zuchten van de mensheid leeft.

Predikant Greteke de Vries en theoloog Rikko Voorberg waren sprekers op de conferentie *De stad in de religie, religies in de stad*, rond het nieuwe boek *De Grote stad. Een bijbels perspectief* van cultuurtheoloog Jacques Ellul.

Aan degenen die kiezen te voelen, ondanks dat het hen soms verscheurt, voelen wat anderen te bang zijn om te voelen.

Aan hen die het duister kleuren zodat het duister hen niet kleurt.

Aan de verstotenen en de verwaarloosden, aan de Kurt Cobain-zanger, de Van Gogh-schilder, de Robin Williams-speler en de Sylvia Plath-poëet, aan de geteisterde ziel, de beblaaide voeten.

Aan de kunstenaar, aan degenen die nooit hebben toebehoord, zeggen we: 'Welkom thuis. Blijf nog even. Doe je schoenen uit, leg je zwaard af, er huist hoop in deze muren, er is een bed om te rusten, moeie ziel. Vind rust. Welkom thuis.'

Hier hoef je niet over je schouder te kijken. Hier hoef je niet te vergelijken. Geen meetlat. Geen succes. Geen falen. Alleen creëren. Geef nooit op. Klaar met de pratende, pratende hoofden van de criticasters. Criticasters zijn slechts cynici. Begin jij slechts te luisteren naar jij. Kom thuis bij jezelf.

Neem de dromen waarvan je ooit dacht dat ze ver buiten je horizon lagen.

De simpele vreugde van het hier zijn.

De kunst van het creëren zonder de noodzaak van publiek.

Schep, maak, kies omdat het je botten doet bewegen.

Schep, omdat dit het vuur in je buik doet vonken.

Schep omdat je droomt. Schep omdat je ziet.

Schep omdat de wereld je nodig heeft.

Schep omdat het de zeilen vult, ga dan en laat vliegers op.

Schep, maak, kies, want dat is wat te doen hier.

Schep, omdat dat is wie we zijn hier.

Welkom thuis. Welkom thuis.

Greteke de Vries

'Hoe kun je religieus thuis zijn in een stad waar alles altijd verandert?'

Op grond van de Bijbel geloof ik dat God verandert ten goede. God scheidt, ordent, leidt uit, wijst richting, vergeeft, doet opstaan, enzovoort. En Jezus verandert: overtuigt, doet zien, geneest, wekt op, verzoent, staat op, maakt nieuw. Mensen in Zijn spoor veranderen ook. We gaan onze werkelijkheid anders horen en ervaren, we vinden ruimte, vrijheid, richting, we bekeren ons, vergeven een ander, verzoenen ons, staan op, herstellen, doen recht, gaan door en meer. 'Religieus thuis' zijn en 'veranderen' vormen voor mij geen tegenstelling. In tegendeel!

Als predikant van de Muiderkerk in Amsterdam Oost, kijk ik om me heen vanuit de vraag welke veranderingen bijdragen aan een wereld met voldoende te eten en een vrolijk hart voor iedereen? (Handelingen 14:8-20). Hoe kunnen wij als Muiderkerk daarbij aansluiten? Hoe zullen wij veranderen om met die beweging te kunnen mee gaan?

Verbindingskerst

Een paar voorbeelden. De Muiderkerk werd vorig najaar uitgenodigd door een netwerk van vrouwenorganisaties om met hen eind december een Verbindingskerst te organiseren. De vrouwen, overwegend moslima's, grepen een christelijk

feest aan om mensen uit de buurt samen te brengen. Met uiteindelijk zo'n 160 personen, van wie de helft moslima, dertig Muiderkerkers, vijftig buurtbewoners uit alle windstreken van Oost en een aantal ambtenaren (het Stadsdeel betaalde) vierden we vrede op aarde. Het feest vanwege God onder ons kreeg, althans voor mij, die middag deze gestalte.

Ellende met regels

Een antropologe uit de buurt deed onderzoek naar armoede en regelgeving vanuit de overheid. Vooronderstelling: dat aan beter. Ze organiseerde met een cultureel centrum om de hoek groepsinterviews en de Muiderkerk werd gevraagd om ook een groep mensen bijeen te roepen die ervaring heeft met armoede, als ervaringsdeskundige of als professional. Dat deden we en ik hoorde stuitende verhalen die ik - dom genoeg - in het pastoraat had gemist. Het deed de deelnemers goed om elkaar over hun economische situatie en ellende met wetten en regels te vertellen!

Er zijn kansen te over tot veranderingen ten goede in de stad

Veranderingen op zondag

Nieuwkomers in de Muiderkerk weten meestal niet wat voor soort kerk wij zijn. Maar ze vinden er aanspraak, rust, hulp. Beleving van het geloofsvrouw is wat mensen met een migratieachtergrond eerder lijken te zoeken, dan kennis van de Bijbel met algemene actuele toespitsingen en dichterlijke liederen die theologische gedachten aanreiken. Ze verlangen ernaar dat het goede nieuws hen existentieel raakt in hun niet al te rooskleurige bestaan. Wat kan, wat moet er veranderen op zondagochtend met oog op hen? Waar hebben de kinderen, bijna allemaal *people of colour*, het meest baat bij?

Hier ben ik thuis

En zo kan ik doorgaan. Na 25 jaar predikantschap vallen allerlei puzzelstukjes op hun plek nu ik hier in Amsterdam Oost aan het werk ben, ik kom geestelijk tot rust: hier ben ik thuis, bij God en de gemeente van Christus, in deze veranderende wereld van Oost. Nu snap ik ten diepste wat me te doen staat, wat ik voor wie bidden kan, hoe de Bijbel kan worden: Woord ten Leven. Er zijn kansen te over tot veranderingen ten goede in de stad en in de Muiderkerk.

De stad in de religie, religies in de stad

Predikant van de Muiderkerk Greteke de Vries en theoloog Rikko Voorberg waren sprekers op de conferentie 'De stad in de religie, religies in de stad'. Een studiedag rond het nieuwe boek *De Grote stad. Een bijbels perspectief* (Skandalon) van cultuurtheoloog Jacques Ellul.

Vanuit de kerk werken mensen vanuit diverse richtingen aan herbergzamer samenleven in de stad. Maar vanuit welke beelden doen zij dit? Is de stad een 'lieve stad' of een Nieuw-Gomorra? Vanuit welke inspiratie is de kerk present en wat heeft de stad daaraan? Hoe dringt de stadse cultuur de kerkmuren binnen en hoe dringt de kerk in woorden en daden door in het leven van de stad? Doeners en denkers, ervaringsdeskundigen en beschouwers, vertelden hun verhaal.

Thomaskerk 'Huis om op adem te komen'

'Een plein met bomen en trappen naar de ingang waar je elkaar kunt ontmoeten'

Els van Swol

Terwijl de fotograaf programmamaker Janneke van der Veer en predikant Evert Jan de Wijer in een sprekend portret vangt, zegt De Wijer iets dat wel eens de titel van de nieuwe programmering kan worden in het Thomastheater en de Thomaskerk: 'Het huis om op verhaal te komen.'

Nadat de foto's zijn genomen, zitten we in de predikantskamer met de iconische designstoelen van Charles Eames, die op de Zuidas niet misstaan. Uit de mond van Janneke van der Veer klinkt iets anders: 'Het huis om op adem te komen.' Het is tekenend voor de verschillende invalshoeken van een predikant en een communicatiedeskundige en voor het zoeken naar een nieuwe profilering van theater en kerk, die nog niet helemaal is uitgekristalliseerd.

Predikant Evert Jan de Wijer en programmamaker Janneke van der Veer in het Thomastheater.

Nieuwe profilering theater en kerk

ThomasBoek en Film

Janneke van der Veer is voor negen maanden drie dagen per week aangekomen als programmamaker. Zij heeft moderne Nederlandse letterkunde gestudeerd. Haar vader en haar man zijn predikant, zodat ze ook met die taal vertrouwd is. Op een gegeven moment is zij de communicatiewereld ingerold. Eerst bij het Nederlands Bijbelgenootschap en later bij Ondernemersfonds Utrecht. Ook was Van der Veer eindredacteur van het

literaire tijdschrift *Liter* en bij uitgeverij Skandalon redacteur van het boek *God op het boekenbal* van Evert Jan de Wijer, die ze dus al kende. De Wijer is inmiddels zes jaar predikant van de Thomaskerk en leidt - in het verlengde van zijn boek zou je kunnen zeggen - ThomasBoek over hedendaagse literatuur en ThomasFilm over films met inhoud, inclusief nagesprek en een drankje.

Niet op zondag

Van der Veer: 'Boek en Film zullen in de nieuwe programmering worden meegenomen, maar dan als ThomasBoek-plus. Dat wil zeggen dat er breder wordt uitgepakt en bijvoorbeeld een auteur

wordt uitgenodigd. Met Arnon Grunberg zou De Wijer 'nog wel eens een appeltje willen schillen over zijn mensbeeld'. Zo'n leesclub-plus is volgens Van der Veer primair bedoeld voor mensen die je zondag niet in de kerk ziet, maar die wel in Zuid wonen of werken. De Wijer: 'Het aanbod kan inhoudelijk best wijk overstijgend zijn en interessant voor elke intellectueel geïnteresseerde Amsterdammer.'

Stabat Mater

In ieder geval bestaat de primaire doelgroep uit mensen voor wie de kerk onbekend is als huis van cultuur, ontmoet-

ing en post-seculiere zingeving. Voor de kerkgangers blijft er altijd een activiteit als 'Meelezen op woensdagmiddag', waar onder leiding van de predikant dieper op Bijbelteksten wordt ingegaan.

Maar niet alles zal meer om de predikant draaien. Er wordt op projectbasis samenwerking gezocht met bijvoorbeeld de Vrije Universiteit, de Protestantse Theologische Universiteit, het Leerhuis Amsterdam Tenach & Evangelie, de Stichting Pardes (bronnen van joodse wijsheid) en anderen. Op die manier zullen ook vrijwilligers worden benaderd en fondsen worden gezocht om de kosten te dekken. Zo'n manier

van werken is, aldus Janneke van der Veer, meer van deze tijd. De bedoeling is wel dat er continuïteit ontstaat. En de wijkgemeente blijft de basis vormen van 'De Thomas'. De programmering zal aansluiten op wat het kerkelijk jaar aanreikt. Voor de veertigdagentijd wordt bijvoorbeeld gedacht aan een invulling rond het *Stabat Mater* van Pergolesi. Waarbij wordt gezocht naar de universele thematiek daarvan: gemis, verdriet, moeder-zoonrelatie, enzovoort. Zo wordt de inhoud van het muziekstuk uitgetild boven de klassieke interpretatie ervan.

Programmering sluit aan op wat het kerkelijk jaar aanreikt

Plein voor de kerk

Hierbij zal het niet blijven. Of exposities in dit prachtige gebouw terugkomen, hangt ook af van gesprekken met externe partners. Omdat niet puur vanuit de aanbodkant wordt gedacht, maar meer naar de samenleving anno 2020 naar hunkert. Wat de lange termijn betreft: de gesloten gevel van het gebouw van Sijmons (1966) ademt volgens De Wijer tijden van weleer, omdat we nu meer naar transparantie neigen. Hij ziet het al helemaal voor zich: een plein voor de kerk met bomen waaronder het goed toeven is, trappen die naar de ingang leiden en waarop je kunt zitten om elkaar te ontmoeten. Zo word je naar binnen gelokt voor koffie, een goed gesprek én het vernieuwde programma natuurlijk.

thomaskerk.nl en thomasopen.nl

Kerken met winkels en pothuizen

Vacature bij de Gebouwencommissie van de Protestantse Kerk Amsterdam

Els van Swol

Een Amsterdamse kerk heeft een nieuwe keuken nodig. Samen met enkele mensen van die wijkgemeente gaat een lid van de Gebouwencommissie van de Protestantse Kerk Amsterdam op pad langs verschillende keukenfirma's. De keuze lijkt gemaakt, maar 'de dames' van de kerk kiezen toch voor een ander model, dat alleen nog in elkaar moet worden gezet. Dat werd met elkaar gedaan 'en dat was heel gezellig'.

Het is even stil nadat een van de leden van de Gebouwencommissie dit als voorbeeld van zijn werkzaamheden geeft. Dan vult een ander aan: 'De vraag is natuurlijk: waar dient zo'n keuken voor? Een keuken in een kerk is wat anders dan die in een woonhuis.' De voorzitter van de commissie, Duco Stadij,

buigt het voorbeeld terug naar een van de kerntaken van de commissie: het adviseren naar aanleiding van een specifieke vraag van de kerkrentmeesters van een bepaalde kerk, bijvoorbeeld over een keuken. Hoe ver een commissielid daarin wil gaan, hangt af van zijn of haar beschikbare tijd.

Iemand met een algemeen bouwkundige achtergrond

Monumentenwacht

De andere kerntaak van de gebouwencommissie is een controlerende. Elke wijkgemeente levert een keer per jaar een begroting in en op gezette tijden een meerjarenplan. Daarover wordt dan van ge-

dachten gewisseld: kan het schilderen bijvoorbeeld nog een jaartje worden uitgesteld? Of: is er niet een andere, goedkopere manier te bedenken of andere verf te vinden? De grote lijnen komen terug in de maandelijkse vergaderingen van de commissie. Ten slotte inspecteert de Monumentenwacht elk gebouw een keer per jaar. Hiervan wordt een rapport opgesteld dat naar de kerk en naar de Gebouwencommissie gaat. Elk gebouw wil zeggen: niet alleen de kerken die eigendom zijn van de Protestantse Kerk Amsterdam, maar ook andere gebouwen waarvan zij eigenaar is. Zoals de winkels bij de Nieuwe Kerk, de pothuizen van de Wester, pastorieën en woningen van woongroepen en dergelijke.

Vacature

Van de zeven leden - er is een vacature - zijn er twee mensen die werken en vier (pré)gepensioneerden. Alle leden kunnen in de commissie hun opgebouwde kennis inbrengen, een bijdrage leveren die niet tot een kerk beperkt is en ook nog wat bijleren. Dat laatste verwoordt Margriet van den Bosch. Zij heeft niet, zoals de andere leden, enkele kerken als aandachtspunt, maar is de *linking pin* naar het

dagelijks bestuur van het College van Kerkrentmeesters. 'Het is zo interessant, omdat ik veel verschillende dingen hoor over al die gebouwen die we onder onze hoede hebben. Een kerkgebouw is natuurlijk heel wat anders dan een huis, maar toch zijn vragen waarmee kerken soms worstelen ook vragen waarmee ik thuis te maken heb: lekkage, natte vloeren, noem maar op. Er is een verband en dat maakt het zo leuk.'

Bouwkundige achtergrond

Er is een vacature. Men zoekt iemand met een algemeen bouwkundige achtergrond die het liefst in de praktijk werkzaam is en wat tijd over heeft. Het is, zo blijkt uit alle verhalen voorafgaand aan de vergadering, leuk werk in een openhartige, vriendelijke sfeer met een grapje op z'n tijd.

Meedoen met de Gebouwencommissie?

Opgeven of namen noemen bij Mirjam Nieboer, managementassistent Protestantse Kerk Amsterdam, Mirjam.Nieboer@protestantsamsterdam.nl

'Professioneel nabij' op weg naar vrijheid

Terwille helpt cliënten ontsnappen uit verslaving en prostitutie

Harmen Brethouwer

In de Corvershof, in hetzelfde gebouw waar de Protestantse Kerk en Diaconie Amsterdam huizen, werken Peter Jansen en Inez Linthorst. Samen met twee collega's vormen zij het Amsterdamse team van Terwille Verslavingszorg.

Het liefst maken ze zichzelf overbodig. Peter en Inez zeggen het lachend, maar hun opmerking heeft een serieuze ondertoon. Er is veel vraag naar de zorg die Terwille biedt. Zoveel zelfs, dat het team wil uitbreiden. De hulpinstantie staat mensen bij die vastzitten in verslaving of prostitutie. Daarbij is speciale aandacht voor verslaafden in het gevangeniswezen en vrouwen die slachtoffer werden van loverboys of mensenhandel. Cliënten worden in de Corvershof, thuis of in de gevangenis begeleid.

Gevecht op leven en dood

'Tijdens een vorige baan in een verslavingskliniek zag ik mensen enorm met hun verslaving worstelen', zegt Peter, ambulante behandelaar bij Terwille. 'Ze probeerden er uit alle macht van los te komen. Dat raakte me. Ik wilde ze in die strijd begeleiden.' Volgens regiebehandelaar Inez leveren sommige verslaafden een gevecht op leven en dood: 'Ik sprak verschillende mannen van eind vijftig die al bijna hun hele leven alcoholverslaafd zijn. Ze merken de lichamelijke gevolgen en willen heel graag een laatste kans.' Inez en haar collega's ondersteunen hen daarbij. Tenzij intensievere therapie nodig is, dan worden ze doorverwezen naar een verslavingskliniek.

Opnieuw leren leven

Samen met hun begeleiders van Terwille gaan cliënten de strijd aan met drugs of alcohol. Ook voor

Het team van Terwille Verslavingszorg in De Kas van De Corvershof, waar hun werkplek gevestigd is.

verslavingen op het gebied van seks, gamen, eten en gokken zijn er behandelingen. Bovendien is een speciaal traject opgezet voor vrouwen die een (gedwongen) leven in de prostitutie willen verlaten. 'Zij verblijven langere tijd op andere woonplekken, waaronder een boerderij in Frankrijk', zegt Inez. 'Zo komen ze helemaal los van hun voormalige leven. Ze kunnen er wennen aan een normaal bestaan en leren hun leven weer op te pakken. Ook in praktische zin. Zo kijken we samen wat voor werk ze na het traject kunnen gaan doen. Soms hebben vrouwen geen opleiding of ervaring met ander soort werk.'

Niet op eigen houtje

Terwille Verslavingszorg heeft een christelijke identiteit, maar staat open voor iedereen. Bij het gros van de cliënten heeft het geloof geen rol in de behandeling. Tenminste, geen expliciete. 'Volgens ons behandelprogramma kun je niet in je eentje breken met een verslaving', zegt Inez. 'Je hebt hulp van andere mensen nodig, maar ook van God of een energie die groter is dan jij, het is maar hoe cliënten dat willen invullen. Zo sta ik zelf ook in mijn werk. Ik kan dat niet op eigen houtje doen, met alleen mijn protocollen en denkvermogen. Ook ik heb genade nodig.'

Een christelijke benadering is voor cliënten dus optioneel. Wél vast onderdeel is de persoonlijke werkwijze die Terwille hanteert. Peter: 'Tijdens mijn sollicitatie sprak een bestuurslid over de "professionele nabijheid" in het contact met cliënten, waar het bij mijn eerdere werk vooral ging over "professionele afstand". Ik ben nu op een verantwoorde manier betrokken en dicht bij cliënten, zodat ik een band met ze opbouw.'

Vrijheid voor iedereen

Voor cliënten kunnen oude, slechte gewoonten een deel van hun identiteit zijn geworden. Voor hen is het een grote uitdaging om hun nieuwe leven vol te houden. Zeker nadat ze zijn teruggekeerd naar hun oude woonomgeving. Hoewel velen er mede dankzij Terwille toch in slagen, is er ook veel vroegtijdige uitval. 'Als iemand uit beeld raakt, gaan we er altijd achteraan. We geven niet zomaar op', zegt Inez. Als een behandeling anders verloopt dan gehoopt, wordt Peter gesteund door zijn geloof dat God iedereen liefheeft en heeft gemaakt om in vrijheid te leven. 'Elke cliënt is uniek en heeft een eigen verhaal, maar vrijheid is voor iedereen weggelegd. Een mooie tekst uit Jesaja 61 inspireert mij. Daar staat dat Jezus is gekomen om verslagen harten hoop te bieden en aan gevangenen hun bevrijding bekend te maken. Die tekst moedigt mij aan om in Zijn voetsporen te treden en die bevrijding handen en voeten te geven.'

Zoek je hulp voor jezelf of iemand anders? Neem gerust contact met ons op. Telefonisch 050 - 31 16 22 6 op ma-vr van 9.00-17.00 of info@terwille.nl. Een luisterend oor? Bel onze telefonische hulpdienst via 050 - 31 30 70 0. Bereikbaar ma-vr van 9.00-12.00 en 19.00-22.00. Wil je anoniem hulp, dan kun je terecht bij @sk Terwille.

terwille.nl

Pastor-pionier Westerwijk bruist van energie

'Wat je omhoog stuurt als gebed, komt naar beneden als gebod'

Janneke Donkerlo

Aan de buitenkant lijkt het gebouw aan de Admiraal de Ruijterweg 150 op een gewoon pand. De entree voelt niet als een kerk. Er is een krantenstandaard voor *Kerk in Mokum*, maar niemand hoeft een geloofstest af te leggen voordat hij of zij welkom is, aldus Wilna Wierenga (58), de nieuwe pastor-pionier van Westerwijk.

Als pastor-pionier zoekt Wilna Wierenga in Westerwijk de verbinding met de buurt aan de andere kant van de kerkmuren. Zoals Huub Oosterhuis het volgens haar zo mooi verwoordt:

*Jij ontsteekt het licht in mijn lamp
Jij maakt van duisternis licht
Met Jou bestorm ik een horde
met Jou spring ik over een muur*

Verzamelaarsplaats

Het pand Westerwijk is al enkele jaren een pioniersplek, gericht op mensen in de wijk die misschien nooit in een kerk komen, maar wel behoefte hebben aan contact en verbinding. Op de begane grond zijn meerdere ruimtes, waaronder een keuken, gezamenlijke huiskamer, een vergaderkamer en een multifunctionele zaal met glas-in-loodramen. Hier vindt om de week een kerkdienst plaats in samenwerking met de Jeruzalemkerk. Er staat een piano en achter een dik gordijn is de opslag van spullen voor de kerkdienst en andere activiteiten. Zoals de maandelijkse Kliederkerk, waar iedereen (jong en oud) op een creatieve manier de betekenis van Bijbelverhalen kan ontdekken.

Ook is er regelmatig een koffie- en lunchviering. Voor de kerstwandeling door de buurt is de zaal een verzamelaarsplaats en buitenlandse moeders met kinderen van expats hebben er een eigen ontmoetingsmoment. Op de bovenliggende verdiepingen wonen 18 volwassenen en 11 kinderen die samen een leefgemeenschap vormen. Het gaat om bewoners met een mis-

sie die in ruil voor huurkorting vrijwilligerswerk doen in het gebouw en in de buurt.

Raakvlak maatschappij en geloof

In 2014 werd Westerwijk officieel een pioniersplek. Door omstandigheden moesten de bewoners en bezoekers 18 maanden een herderlijk houvast ontberen. Daarin kwam vorig jaar verandering met de komst van de energieke Wilna Wierenga. 'Als praktiserend pastor voel ik mij het beste thuis op het raakvlak van maatschappij en geloof', vertelt Wierenga. 'Daarbij help ik mensen om de woorden, beelden en verhalen te vinden waardoor ze in het leven staande blijven. In eerste instantie was het bestuur op zoek naar een jonger iemand. Maar door mijn ruime ervaring met toerusting, ouderenzorg, jongerenwerk en mensen uit verschillende lagen van de bevolking, koos men toch voor mij.'

Veilig voelen

Wierenga ging meteen voortvarend aan de slag: 'Dat betekende aanvankelijk vooral veel luisteren en kijken. Vervolgens overlegde ik over hoe we de be-

staande activiteiten kunnen versterken en uitbreiden. Iedereen is welkom, want ieder mens heeft wel een talent.

Er is zoveel behoefte aan contact, een praatje'

Daarbij steun ik mensen in dat waar ze goed in zijn. Zo helpt een buurtgenoot bij de wekelijkse buurtmaaltijd. Zij dekt altijd keurig de tafels en vist daarbij dat ene net-niet-helemaal-schone bord ertussenuit. Het lijkt klein, maar zoiets maakt net het verschil. Soms nemen mensen gaandeweg meer voor hun rekening. Zo is er iemand die eerst alleen toetjes maakte, maar nu fluitend een hele buurtmaaltijd bereidt. Dat mensen zich veilig voelen, daar gaat het om. Tussen de gangen door heeft iemand

laatst een zelfgemaakt gedicht voor-gelezen. Dat is toch prachtig!

Verhalen delen

Het liefst zou Wierenga buiten aan het pand een bankje bevestigen om er met voorbijgangers een kop koffie of thee te kunnen drinken. 'Er is zoveel behoefte aan contact, een praatje, verhalen delen. Maar helaas mag er niets verankerd worden aan de muur. Het idee is nu om buiten een buurtboekencast neer te zetten. Met boeken die voor inspiratie en verdieping zorgen.'

Nieuw is het pioniersteam, waarin - naast Wierenga en enkele leden van de woongemeenschap - ook buurtgenoten welkom zijn voor het maken van plannen. Ieder idee is in principe welkom, aldus Wierenga. 'Zo heeft iemand onlangs een buurtmaatjescursus georganiseerd. Een ander idee is een viering met een diaconaal karakter. Hoe of wat? Dat gaan we nog ontdekken. We hebben er alle vertrouwen in. Want wat je omhoog stuurt als gebed, komt naar beneden als gebod.'

westerwijkamsterdam.nl

'Afdalen om ieder mens tegemoet te treden'

Amsterdamse dr. Samuel Lee is nieuwe theoloog des vaderlands

Stadspredikant Tim Vreugdenhil (r) in gesprek met theoloog des vaderlands Samuel Lee.

foto: Marloes van Doorn

Tim Vreugdenhil

'Vroeger was ik vuur, nu ben ik veel meer water.' Vanachter zijn bril kijken de ogen van Samuel Lee me vriendelijk maar doordringend aan.

Ik ontmoet Samuel in het Cultureel Educatief Centrum, een groot gebouw aan de Bijlmerdreef. Allerlei organisaties en mensen treffen elkaar hier dagelijks. Hier houdt hij kantoor, als directeur van de *Foundation Academy*, een academische opleiding voor mensen voor wie de normale route geblokkeerd is (niet de juiste papieren, te weinig geld). Samuel rekent zichzelf tot de Pinksterbeweging, maar maakt net zo makkelijk contact met mensen uit andere delen van het christendom. Hij combineert een diep geloof met een radicale aanvaarding van mensen: een kerk die vrouwen, lhbt'ers of migranten achterstelt, heeft Jezus niet begrepen, vindt hij. Recent is Samuel benoemd tot 'theoloog des vaderlands', een titel die sinds 2011 wordt toegekend aan een academicus die als ambassadeur van de theologie kan worden beschouwd. De redactie van *Kerk in Mokum* vroeg mij als stadspredikant om met de nieuwe theoloog des vaderlands - al heel lang Amsterdammer - in gesprek te gaan. Het werd een bijzondere ontmoeting.

Samuel, je bent voorganger van een gemeente in de Bijlmer, docent aan de faculteit religie en theologie van de VU, directeur van de Foundation Academy of Amsterdam en nu dus ook de theoloog des vaderlands. Ik zie twee opties: jij kunt geweldig plannen of je neemt alles zoals het komt.

'Het laatste! Ik heb in de loop van mijn leven geleerd dat je heel veel niet kunt plannen. De kunst is om open te staan voor wat er gebeurt, mee te bewegen. Dat sluit het maken van afspraken niet uit natuurlijk.'

Hoe word je theoloog des vaderlands?

Schaterend: 'Terwijl ik met mijn dochter onder-

weg was, ging de telefoon. Of ik even goed wilde gaan zitten. En toen kwam het bericht: je bent vanuit een aantal organisaties genomineerd als de nieuwe theoloog des vaderlands. Ik was stomverbaasd. Maar heb na even denken deze titel met vreugde aanvaard. Ik ben de eerste uit Pinksterkringen én de eerste migrant die in deze rol wordt benoemd. Ik blijf dezelfde dingen doen en zeggen, zoals ik dat nu al ruim 25 jaar doe. Maar ik grijp de nieuwe kansen die ik in deze functie zal krijgen dankbaar aan.'

Hoewel al lang in Nederland afficheer jij jezelf nog regelmatig als 'migrant'. Je bent ergens anders geboren. Hoe klinkt voor jou dat woord 'vaderland' dan?

'Ik vind dat eigenlijk een moeilijk woord. Bij vaderland denk ik aan oorlog en ook aan paternalisme. Moederland is niet veel beter, vanwege koloniale referenties. Even overwoog ik 'thuisland', maar toen ik ging googelen, bleek die term met het apartheidsverleden verbonden! Ik stel me dienstbaar op en claim niet meteen een verandering bij de organisatoren. Maar ik zou het mooi vinden als de titel na dit jaar verandert in theoloog van Nederland.'

Op Samuels bureau staat een portret van zijn grootvader van moederskant. Hij vertelt hoe zijn opa in een heel andere context toch een soortgelijke *drive* had als hij. 'Ik lijk op hem en ben blij dat ik hem nog persoonlijk gekend heb. Het is voor Nederlanders niet altijd goed te begrijpen hoe belangrijk de rol van je voorgeslacht is.' Maar hij staat ook op de schouders van geestelijke ouders. Groot hangen de foto's van Martin Luther King en moeder Teresa in zijn werkkamer.

Waarom Martin Luther King?

'Hij staat symbool voor het vuur! Zoals hij sprak, zo moet je spreken. Hij kwam voor zijn mensen op. Er zijn goede redenen om het ook vandaag en zeker in onze stad voor veel mensen op te nemen. Ik werk al ruim 25 jaar met West-Afrikaanse mensen in Nederland. Ik hoor hun verhalen, deel in hun pijn en verdriet. Je kunt niet om Martin Luther King

heen wanneer je diep betrokken bent bij de Afrikaanse gemeenschap. Vandaar dat hij zo belangrijk is voor mij, een bron van inspiratie. Mijn hart ligt ook bij gendergelijkheid. Het zal je misschien verbazen van een Pinkstervoorganger, maar ik noem mijzelf ook feministisch theoloog. Wij moeten strijden voor gendergelijkheid in deze wereld. Ook daarin inspireert King mij.'

Dan wordt het vuur aangestoken, dan gaat het water stromen

En moeder Teresa?

'Zij is het water. Water gaat nooit naar boven. Het zoekt altijd de laagste plek. Nog belangrijker dan het opkomen voor mensen, is het om tot hen af te dalen. Niet alleen tot wie helemaal onderaan leeft. Afdalen is een manier om ieder mens tegemoet te treden. Moeder Teresa voedt en inspireert me. Kijk, een van haar dagboeken heb ik hier liggen. Een bladzijde voor elke dag. Maar er is een groot verschil tussen moeder Teresa en mij: ik ben een Bourgondiër! Ik hou van lekker eten en op zijn tijd een goed glas.'

Veel mensen in onze protestantse kerken zijn net als ik. Ze beschouwen Martin Luther King en Teresa als helden. En weten tegelijk niet goed hoe je aan zulke grote idealen praktisch invulling moet geven. Heb je een tip? Waar te beginnen?

'Het valt me vaak op dat mensen die zich orthodox of liberaal noemen, precies dezelfde afwijking hebben. Orthodoxe mensen klampen zich nogal eens vast aan God, waarbij de medemens maar moeizaam in beeld komt (tenminste niet op radi-

cale en inclusieve wijze). Liberalen klampen zich vaak vast aan mensen van wie ze houden en voor wie ze goed willen zijn. Bij hen is de verbinding met God soms een ingewikkelde zaak. Ik geloof dat Jezus beide dimensies even belangrijk vindt. Orthodoxen komen graag op voor God. Liberalen komen op voor mensen. Ik vind beide mooi en ze verdienen respect. Ik bid dat beide leren om elkaars verschillen te respecteren én het op een respectvolle manier met elkaar oneens te zijn. Want zijn we allemaal broeders en zusters. Alles staat of valt met een verandering van ons hart. Een verandering die steeds opnieuw nodig is. Waar dat gebeurt, ontstaat er flow. Een vloeiende beweging naar God toe en naar mensen. Dan wordt het vuur aangestoken, dan gaat het water stromen. Ja, beide tegelijk.'

Heb je als 'theoloog van Nederland' een programma? Wat ga je in deze rol doen?

'Zoals ik zei, blijf ik doen wat ik deed. Maar ik heb in de eerste weken als theoloog des vaderlands al nieuwe vrienden gemaakt. Met hen smeed ik mooie plannen waar je van zult horen als de tijd er rijp voor is... En ik ben net in Groningen geweest, bij de mensen die lijden onder de effecten van de aardbevingen daar. Hun rechten zijn geschonden. Ik had het gevoel dat ik er goed aan deed om bij hen te zijn.'

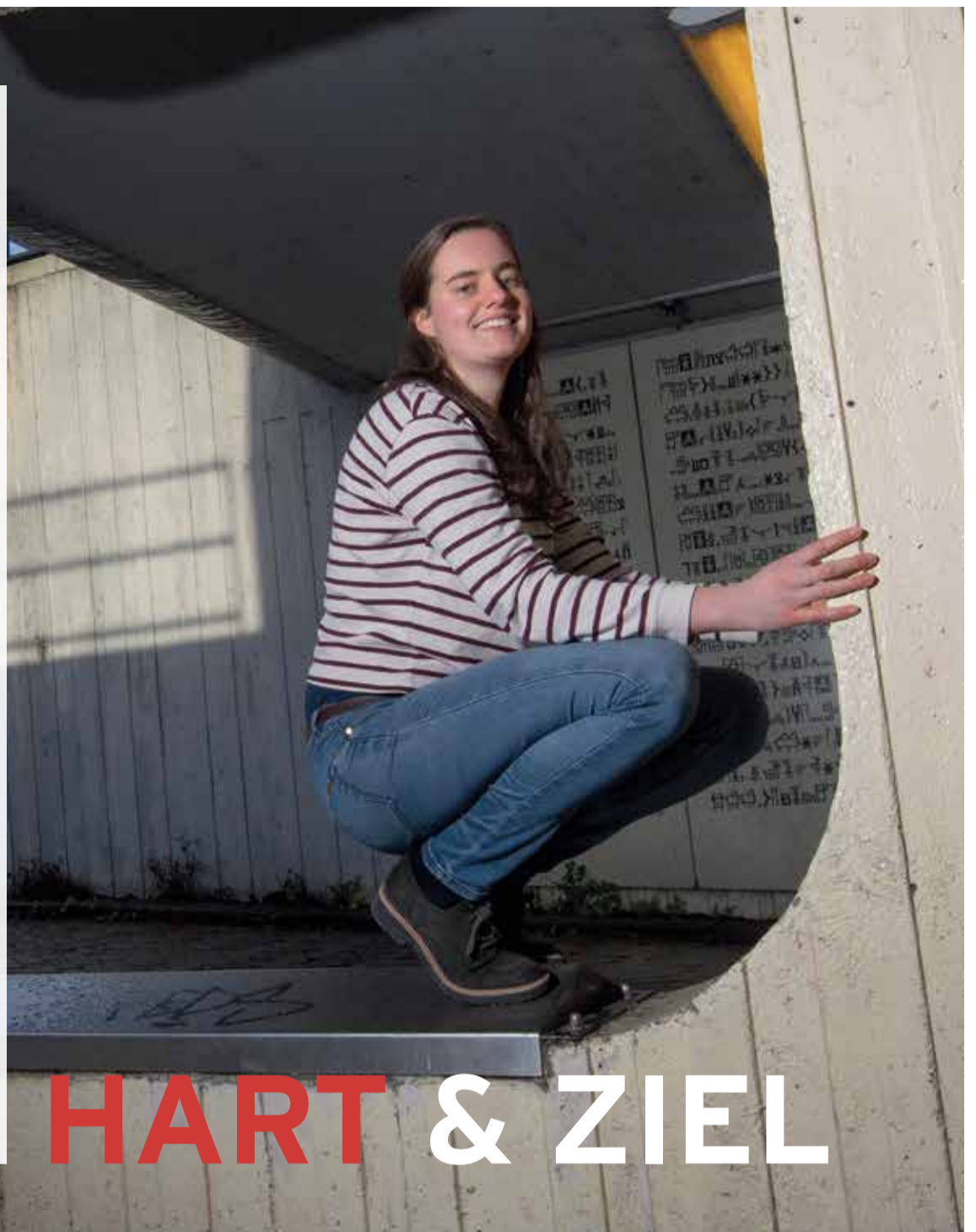
Jouw metrostation (Ganzenhoef) en dat van mij (Amstel) schelen precies elf minuten. Tegelijk staan die stations voor verschillende werelden. Je kunt ze ook met de kerk verbinden. Vaak hoor ik mensen in een adem spreken over 'de kerken in de stad' en 'de migrantengemeenten in Zuid-oost'. Wat zou jij daarover tegen ons als protestanten willen zeggen?

Hij zucht. En veert dan op. 'Beide groepen, die jij aanduidt als de "kerken in de stad" en de "migrantenkerken" moeten leren om minder generaliserend over elkaar te denken. We moeten beseffen dat wij elkaar nodig hebben en dat we elkaar moeten steunen en troosten. Als dat het uitgangspunt is, is er een hoopvolle basis om elkaar te ontmoeten en van elkaar te leren.'

Liddie den Braanker (21) organiseert stedelijke activiteiten voor tieners van de Protestantse Kerk Amsterdam en trainingen voor tienerwerkers. Zij doet dit sinds september 2019 als student-trainee voor 10 uur per week de komende drie jaar. Naast deze bijbaan is ze preses bij de christelijke studentenvereniging Ichthus Utrecht en student-assistent bij de christelijke middelbare school De Passie in Utrecht. Liddie heeft in 2019 haar bachelor Communicatie- en Informatiewetenschappen afgerond.

'Een dag per week ben ik aanwezig op het kerkelijk bureau van de Protestantse Kerk Amsterdam. Mijn collega Nynke Visscher is er dan ook, zij verzorgt de communicatie rond de activiteiten die ik organiseer. We werken nauw samen. Een keer in de twee maanden is er een activiteit voor alle tieners van de Protestantse Kerk Amsterdam. Hier doen gemiddeld 35 jongens en meiden tussen de 10 en 18 aan mee. Het is elke keer op een andere plek in Amsterdam. Ook wisselen we het type activiteit af. De ene keer is het een spel met wedstrijdelement waarbij de verschillende kerken tegen elkaar strijden, zoals *Ik hou van Amsterdam*. Een andere keer is het een meer maatschappelijke activiteit. Voor de leiding van de tienergroepen organiseer ik eens in de maand een trainingsdag. Dit zijn zo'n 14 student-trainees voor wie dit een betaalde bijbaan is. De trainingsdag is dan ook min of meer verplicht. Thema's die we behandelen zijn bijvoorbeeld Veiligheid of Hoe werkt het puberbrein? Ik zorg dat er een locatie is, een trainer en een maaltijd. Ik geniet van de diversiteit van mijn werkzaamheden. Het is mooi om te horen dat tieners hebben genoten van een activiteit en dat de tienerwerkers echt iets aan de training gehad hebben. Dat zijn gouden momenten!'

Iris Stekelenburg-van Halem

HART & ZIEL

COLUMN

Papierprikken en pionieren

Margrietha Reinders
Buurtdominee in Betondorp

Reageren? Mail naar
redactie@protestantsamsterdam.nl

Het is zaterdagochtend. Bij de grote kerk aan de Middenweg piepen de eerste narcissen vrolijk uit de grond, als een feestelijke voorbode van het paasfeest. Hoe grimmig en hard de wereld er ook uitziet, altijd weer steken de bloempjes hun kopje boven de grond. 'Geef nooit op', lijken ze te zeggen. Als om dat te bevestigen, staan er een paar volwassenen en kinderen bij de kerkdeur, ze duiken weg voor de koude wind met hun hoofd in hun capuchon. In hun handen hebben ze lange stokken met een grijpertje er aan: papierprikkers. Ook de kleintjes zijn uitgerust met een grote vuilniszak in hun handje en het groepje begeeft zich dapper in de richting van het zwerfvuil aan

de kant van de weg. Dopjes, plastic frikadelbakjes, kauwgomverpakkingen, sigarettenpeuken, chipszakken, wikkels van koek en snoep: het is ongelooflijk wat mensen allemaal weggooiën. Ook onder de hoge heg langs de kerk ligt heel wat afval, maar de prikkers gaan dapper verder met verzamelen.

Wie zijn deze onverschrokken pioniers? Het is de Brood en Vis groep, een klein clubje vrijwilligers uit de buurtkerk, dat mensen bij elkaar wil brengen om iets goeds voor de buurt te doen en tegelijkertijd gezelligheid en vriendschap te delen. Het paradoxale motto van het evangelie

is immers dat delen alles vermenigvuldigt, zoals bij de wonderbare spijziging met broden en vissen. Aan het eind van de ochtend staan er vijf zakken vol zwerfvuil. Dat is nog eens scoren! In de heg bij de pastorie hebben de prikkers zelfs de schuilplek van een zwerfver gevonden. Nooit geweten dat dat kon, daar in dat keurige tuintje vlak voor de deur...

'We moeten onze kop vaker buiten de kerk steken', zegt de leidster van de Brood en Vis groep. 'Open die kerk!' Zo is het precies. Prikken voor de Heer smaakt naar meer!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
Februari 2020,
jaargang 11, nummer 2

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Hanna van Dorssen

Eindredactie/agendakatern:
Baukje Bos-Burggraaff

Bureau redactie: Iris Stekelenburg,
abcredactie.nl

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Aan dit nummer werkten mee:
Harmen Brethouwer, Janneke Donkerlo,
Hanna van Dorssen, Margrietha Reinders,
Iris Stekelenburg, Els van Swol,
Rikko Voorberg, Tim Vreugdenhil,
Greteke de Vries

Abonnement: Een abonnement opgeven
of opzeggen doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per

jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad

Verschijningsfrequentie: *Kerk in Mokum* verschijnt 10x per jaar, 5x als blad van 14 pagina's en 5x als agenda van 6 pagina's. Het volgende nummer komt uit op 24 maart 2020.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Vellendrukkerij BDU, Barneveld

 Protestants020

 ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

protestantse kerk
amsterdam

Pleisterplaats voor de ziel